

Elenia Verkko Oyj:n lausunto

**Kuuleminen 1. suuntaviivoista sähkö- ja maakaasuverkkotoimintojen
valvontamenetelmiksi valvontajaksolla 1.1.2024 – 31.12.2027 ja 1.1.2028 – 31.12.2031**

SÄHKÖINEN SIIRTYMÄ EDELLYTTÄÄ SÄHKÖVERKOILTA LISÄKAPASITEETTIA, JOUSTOJA, TOIMITUSVARMUUTTA JA HUOLTOVARMUUTTA

Yhteiskunnan eri osa-alueet sähköistyvät lähitulevaisuudessa ennätysvauhtia, uuteen puhtaaseen sähköntuotantoon investoidaan ennätysmääriä ja sähköjärjestelmältä vaaditaan joustoja. Digitalisoituva ja sähköistyvä yhteiskunta vaatii varmaa, turvallista ja häiriötöntä sähkönjakelua. Lisäksi asiakkaat ja sidosryhmät odottavat verkkoyhtiöltä entistä laadukkaampaa ja kattavampaa asiakaspalvelua sekä läpinäkyvää tietoa. Tämä edellyttää digitaalisten palvelukanavien merkittävää kehittämistä. Uudet teknologiset ratkaisut mahdollistavat myös asiakkaiden aiempaa aktiivisemmän osallistumisen sähkömarkkinoille. Huoltovarmuuden merkitys korostuu sähkönjakelussa. Ilmastonmuutoksen hidastamisen lisäksi on sopeuduttava ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, kuten yleistuviin ja vaikutuksiltaan voimistuviin sään ääri-ilmiöihin. Sähköverkkojen kehittäminen on välttämätön edellytys sähköisen siirtymän mahdollistamiseksi sekä huolto- ja toimitusvarman sähkönjakelun turvaamiseksi. Sähköverkkoja on vahvistettava tulevaisuuden tarpeisiin ja elinkaarensa päähän tulevaa sähköverkkoa on uusittavana pitkälle tulevaisuuteen. Verkkojen kehittämisessä korostuu myös ympäristövaikutusten minimointi. Verkkoja tulee rakentaa koko yhteiskunnan kannalta mahdollisimman tehokkaasti, ylimääräiset johtoalueet minimoiden. Lisäksi valvontamenetelmissä tulisi huomioida kansallinen ilmasto- ja energiastrategia ”Hiilineutraali Suomi 2035”. Valvontamenetelmissä pitäisi olla kannusteita jakeluverkkoyhtiöille oman toiminnan päästölaskentaan ja päästövähennyksiin.

Elenian kehittämissuunnitelman mukaisesti tulemme jatkamaan sähköverkkomme kokonaisvaltaista kehitystä ja panostamaan toimitusvarmuuteen, huoltovarmuuteen, erilaisiin joustoratkaisuihin ja lisäkapasiteettiin myös 6. ja 7. valvontajaksolla. Sähköisen siirtymän edellyttämät investoinnit kasvavat jatkuvasti ja niiden osuus tulee olemaan jopa ennakoitua suurempi. Täten 6. ja 7. valvontajaksot tulevat olemaan avainasemassa mahdollistamassa yhteiskuntaa ja asiakastarpeita palvelevien investointien ja toimenpiteiden toteuttamista sekä sähköisen siirtymän edistämistä. Nykyisessä markkinatilanteessa voimakas inflaatiokehitys polttoainekustannuksissa, työvoimakustannuksissa, materiaali- ja raaka-ainekustannuksissa sekä yleisissä energiakustannuksissa aiheuttavat lisähaasteita verkkoyhtiöiden toiminnalle.

Olemme lausunnossamme arvioineet suuntaviivoja erityisesti yllä kuvatuista näkökulmista keskittyen esitettyjen valvontamenetelmien ohjausvaikutuksiin sekä asiakastarpeiden toteuttamisen mahdollisuuksiin. Keskeisimmät asiat tästä näkökulmasta ovat, että valvontamenetelmät

- a) mahdollistavat sähköisen siirtymän sekä huolto- ja toimitusvarmuuden varmistamisen edellyttämät verkkoinvestoinnit ja joustot asiakaslähtöisesti,
- b) kannustavat verkkoyhtiöitä tehokkaaseen toimintaan niin lyhyellä kuin pitkällä tähtäimellä, ja
- c) kannustavat verkkoyhtiöitä kehittämään toimintaansa ja palveluitaan innovatiivisesti asiakastarpeita kuunnellen.

Verkkoyhtiöt tarvitsevat pitkäjänteisen ja ennakoitavan sääntely-ympäristön sekä läpinäkyvät ja ymmärrettävät valvontamenetelmät edellä kuvattuihin haasteisiin vastatakseen. On tärkeää, että kaikki sidosryhmät voivat luottaa valvontamenetelmien toimivuuteen ja ennakkollisen valvonnan pysyvyyteen.

YHTEENVETO KESKEISISTÄ MUUTOSEHDOTUKSISTA TÄRKEYSJÄRJESTYKSESSÄ

- Investointikannustimen hyötyleikkuri tulee poistaa
- Kertyneen poistoeron käsittelytapa tulee säilyttää nykyisellään
- Purkukustannusten käsittely tulee säilyttää nykyisellään tai muodostaa purkukustannuksille omat yksikköhinnat
- Yksikköhinnat tulee inflatoida valvontajaksojen alkuhetkeen
- Kohtuullisen tuottoasteen volatiliiteettia tulee hillitä päivittämällä verrokkiyhtiöistä johdettavat parametrit vain valvontajaksojen vaihteessa
- Tasapoistojen inflaatiokorjaus tulee säilyttää nykyisellään
- Sähköverkkotoimintojen yleiseksi tehostamistavoitteeksi tulee asettaa 0 %
- Suurjännitteistä jakeluverkkoa tulee pystyä kehittämään kustannustehokkaasti yhteistyössä eri toimijoiden kesken
- Suurjännitteisen jakeluverkon suunniteltujen keskeytysten KAH-kustannusta ei tule huomioida laatukannustimessa
- EU- ja kansallisella tuella rahoitetut tukihankkeet tulee ainoastaan huomioida tukena

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ESITETYISTÄ MUUTOSEHDOTUKSISTA

Investointikannustimen hyötyleikkuri

Sähkön jakeluverkon valvontamenetelmien investointikannustin kannustaa verkonhaltijaa tekemään investointinsa keskimäärin kustannustehokkaasti sekä mahdollistaa investointien tekemisen. Tehokkuushyöty palautuu asiakkaille yksikköhintapäivityksen yhteydessä. Mallia on kritisoitu viime vuosina siitä, että tehokkuushyöty on palautunut asiakkaille merkittävällä viiveellä, johtuen pitkistä yksikköhintojen päivitysväleistä. Päivitysväliksi oli edellisille valvontajaksoille asetettu 8 vuotta. Nykyisten valvontamenetelmien mukainen investointikannustin sisältää voimakkaan kannusteen tehostaa toimintaa. Tämä onkin johtanut merkittävään tehostumiseen, joka näkyi etenkin sähkön jakeluverkkotoiminnoille 2022 alusta voimaan tullessa yksikköhintapäivityksessä, jolloin tehostuminen siirtyi asiakkaiden hyödyksi. Nyt suuntaviivoissa esitetään palaamista aiempien jaksojen 4 vuoden päivityssykliin. Pidämme tätä hyvänä ratkaisuna ja katsomme, että neljän vuoden päivitysväli siirtää tehostamisesta saadun hyödyn riittävän nopeasti asiakashintoihin.

Uutena elementtinä suuntaviivoissa esitetään sähkön jakeluverkkotoiminnan investointikannustimeen niin kutsuttua hyötyleikkuria. Tavoitteena on suuntaviivojen mukaan jakaa puolet investointikannustimen kannustinvaikutuksesta tasapoistoissa asiakkaille vuosittain. Suuntaviivoissa tavoitteeksi kerrotaan tehokkuushyödyn siirtäminen asiakkaiden hinnoitteluun nopeammin. Olemme tästä eri mieltä, emmekä kannata esitetyn mukaista mekanismia.

Suuntaviivojen mukainen hyötyleikkuri ei toteuta sille asetettuja tavoitteita vaan pahimmillaan kannustaa yhtiöitä tehostumukseen toiminnassaan. Esitys ei huomioi, että tehokkuushyöty palautuu edelleen yksikköhintojen päivityksen yhteydessä neljän vuoden välein. Kyse ei siis ole tehokkuushyödyn nopeutetusta palautuksesta hintoihin vaan investointikannustimen heikennyksestä. Lisäksi, kun kokonaisuudessa huomioidaan, että yksikköhintaluettelon rakennetta ollaan muuttamassa merkittävästi, niin kokonaisvaikutus tekee investointitehokkuuskannustimesta käytännössä puhtaasti sanktiollisen.

Yhteenvetona toteamme, että esitetyn mukaisena kannustin johtaa tehokkuuden heikkenemiseen ja sitä kautta korkeampaan hintatasoon, joka ei ole valvontamenetelmien tavoite eikä asiakkaiden etu. Esitettyyn mekanismiin liittyy merkittäviä riskejä, jotka johtavat pidemmällä aikavälillä negatiiviseen investointitehokkuuteen ja sitä kautta asiakashintojen nousuun. On hyvin todennäköistä, että esitetty mekanismi johtaisi erinomaisesti toimineen investointitehokkuuskannustimen rapautumiseen ja siten pitkällä aikavälillä investointien yksikköhintojen suurempaan nousuun suhteessa nykyisen valvontamallin

Elenia Verkko Oyj

Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 3001882-6

aikaansaamiin kannusteisiin. Hyvin lyhyellä aikavälillä asiakashyöty on positiivinen osassa yhtiötä, mutta pidemmällä aikavälillä kokonaisvaikutus kääntyy negatiiviseksi.

Kertyneen poistoeron käsittelytapa

1. suuntaviivojen perusteella kertynyt poistoero huomioidaan 6. ja 7. valvontajaksolla oikaistussa taseessa siten, että poistoerosta laskettu laskennallinen verovelka huomioidaan korottomissa veloissa ja loppuosa omassa pääomassa. Toisin sanoen kertyneen poistoeron laskennallinen verovelka vähennetään verkkoyhtiöiden tuottopohjasta.

Laissa elinkeinotulon verottamisesta 360/1968 (EVL 30 §) on määritelty, että koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoista tehdyt poistot tehdään siten että verovuoden poiston suuruus on enintään 25 prosenttia menojäännöksestä. Verolainsäädännössä on mahdollistettu normaalien menojäännöspoistojen lisäksi tekemään myös korotettuja veropoistoja, tarkoituksena menojäännöspoistojen tapaan kannustaa yhtiötä entisestään investointien lisäämiseen¹. 1. suuntaviivoissa esitetty poistoeron käsittely pienentää ja mahdollisesti jopa kumoaa tämän verolaissa määritellyn kannustimen, mikä on vahvasti ristiriidassa lausunnon alussa kuvattujen verkkoyhtiöihin kohdistuvien laajojen investointivaatimusten kanssa.

Valvontamenetelmien ei kuuluisi ohjata verkkoyhtiötä verotukseen liittyvissä päätöksissä. Yhtiöt ovat yhtiömuodoltaan, konsernirakenteeltaan ja toimintaympäristöltään erilaisia, jolloin kyseiset ohjausvaikutukset johtavat vääjäämättä tehottomuuteen. 1. suuntaviivoissa esitetty poistoeron käsittely vaikuttaa ja rajoittaa yhtiöiden päätöksentekoa verotuksen osalta ja asettaa yhtiöt eriarvoiseen asemaan. Esitetty muutos ei kohtele verkkoyhtiötä tasapuolisesti varsinkaan, kun kyseessä on kumulatiivinen verovelka, joka on aiheutunut jo tehdyistä investoinneista, joista on päätetty luottaen, että verovelan käsittelyä ei valvontamenetelmissä muuteta eikä verolaissa säädettyjen investointikannustimien hyödyntämisestä muodostu takautuvasti sanktioita.

Valvontamenetelmiä päivitettiin 4. valvontajaksolle poistoeron käsittelyn osalta ymmärryksemme mukaan, jotta menetelmät kohtelisivat yhtiötä veroneutraalisti. 1. suuntaviivoissa esitetty muutos poistoeron käsittelyn osalta on ristiriidassa tämän linjauksen kanssa ja vaikutuksiltaan merkittävä huomioiden yhtiöiden investointitarpeet. Kyseinen edestakainen muutos heikentää huomattavasti valvontamenetelmien ennustettavuutta ja lisää regulaatoriskiä. Esimerkkinä ennalta-arvaamattomien ja merkittävien muutosten vaikutuksista, Standard & Poor's laski Elenian luottoluokitusta tammikuussa 2022 nostaan yhtiön rahoituskustannuksia. Luottoluokituksen heikennys johtui 'kasvaneesta epävarmuudesta liittyen regulaatioympäristön vakauteen'².

Investointien purkukustannukset

Suuntaviivojen mukaisesti korvausinvestointien purkukustannukset tulee saattaa tehostamiskannustimen piiriin ja sen vuoksi aktivoituja purkukustannuksia ei huomioida enää oikaistussa verkko-omaisuudessa. Tämä on merkittävä muutos, jonka suuruutta kuvaa se, että Energiaviraston keräämien teknisten tunnuslukujen perusteella kaikki 77 sähkön jakeluverkonhaltijaa toteuttivat esimerkiksi vuoden 2021 aikana yhteensä 640 miljoonalla eurolla korvausinvestointeja, jotka nimensä mukaisesti aiheuttavat purkutarpeita ja siten purkukustannuksia.

Purkukustannukset ovat kiinteä osa korvausinvestointeja ja niitä tulee käsitellä verkkopääomaan kuuluvina erinä myös valvontamenetelmissä. Lisäksi valvontamenetelmien ei tule ohjata yhtiöiden kirjanpitokäytäntöjä, vaan kannustaa verkkoyhtiötä kokonaisuutena tehokkaaseen toimintaan. Esitetty purkukustannusten

¹ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_85+2019.pdf: "Yksityisten investointien lisäämiseksi hallitus päätti ottaa käyttöön koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertaisen poistomahdollisuuden verotuksessa vuosina 2020—2023".

² <https://www.elenia.fi/files/cc37d5775a74486cc54cfd971cbf6aa407bac0b3/elenia-verkko-ojy-rating-downgrade-to-bbb-28-january-2022.pdf>

käsittelytapa eriarvostaa yhtiöitä sen mukaan miten paljon yhtiöt tekevät korvausinvestointeja ja täten purkavat vanhaa verkkoa. Paljon korvausinvestointeja tekevissä maaseutuyhtiöissä paine operatiivisissa kustannuksissa nousee purkukustannuksien vuoksi kohtuuttomaksi.

Pidämme nykyisten valvontamenetelmien mukaista käsittelytapaa perustelluimpana tapana käsitellä purkukustannukset. Mikäli nykyistä käsittelytapaa on Energiaviraston näkemyksen mukaan välttämätöntä muuttaa, olisi vaihtoehtona muodostaa purkukustannuksille omat yksikköhinnat. Tämä kohdistaisi purkukustannuksiin myös selkeän tehostamistavoitteen.

Esitämme, että purkukustannusten käsittelyyn ei tehdä muutoksia, vaan purkukustannusten käsittely kirjataan tuleviin valvontamenetelmiin vastaavasti kuin se on kirjattu nyt voimassa oleviin valvontamenetelmiin. Vaihtoehtoisesti purkukustannuksille muodostetaan omat yksikköhinnat.

Yksikköhintojen inflaatiokorjaus vuoden 2024 tasoon

Suuntaviivoissa on todettu, että yksikköhintoihin ei tehdä inflaatiokorjausta eri vuosille, koska inflaatio on huomioitu kohtuullisessa tuottoasteessa. Korostamme, että vaikka inflaatiokorjaus jakson aikana voitaisiin katsoa tulevan huomioiduksi kohtuullisessa tuottoasteessa, yksikköhintojen pohjana kerättävät investointien kustannustiedot eivät vastaa jakson alun tilannetta, etenkin kun hinnan muutokset näkyvät käytännössä verkon rakentamisen kustannuksissa vähintään vuoden viiveellä.

Pidämmekin erittäin tärkeänä, että yksikköhintakyselyllä kerättävät kustannustiedot ovat mahdollisimman tuoreita ja markkinahintaa kuvaavia, ja että kerättyjen kustannusten pohjalta laskettavat yksikköhinnat inflatoidaan valvontajakson alkuhetkeen (1.1.2024). Tämä tulisi todeta selkeästi myös suuntaviivoissa. Inflaatiokorjaus jakson alkuun on välttämätön, sillä muutoin yksikköhinnat eivät kuvaa valvontajakson alun tilannetta, eikä verkkoyhtiön kustannustasoa verrata kustannuksiin, joihin verkkoyhtiöllä olisi tosiasiallinen mahdollisuus. Esimerkiksi, jos yksikköhintojen muodostamisessa käytettävät kustannustiedot kerätään vuosilta 2021 ja 2022, ovat tulevan valvontajakson alkuajankohdan rakennuskustannukset rakennuskustannusindeksin perusteella keskimäärin 7–16 % yksikköhintoja korkeampia. Vaihtoehtoisesti ehdotamme, että yksikköhintojen kustannustiedot kerätään vain viimeisimmältä rakentamisvuodelta.

Kohtuullisen tuottoasteen parametrien päivittäminen

Kohtuullisen tuottoasteen vakaus ja jatkuvuus mahdollistaa jakeluverkkoyhtiöille vakaan toimintaympäristön ja liiketoiminnan suunnittelun valvontajakson ajaksi sekä parantaa siirtotariffien ennakoitavuutta ja vakautta asiakkaiden näkökulmasta.

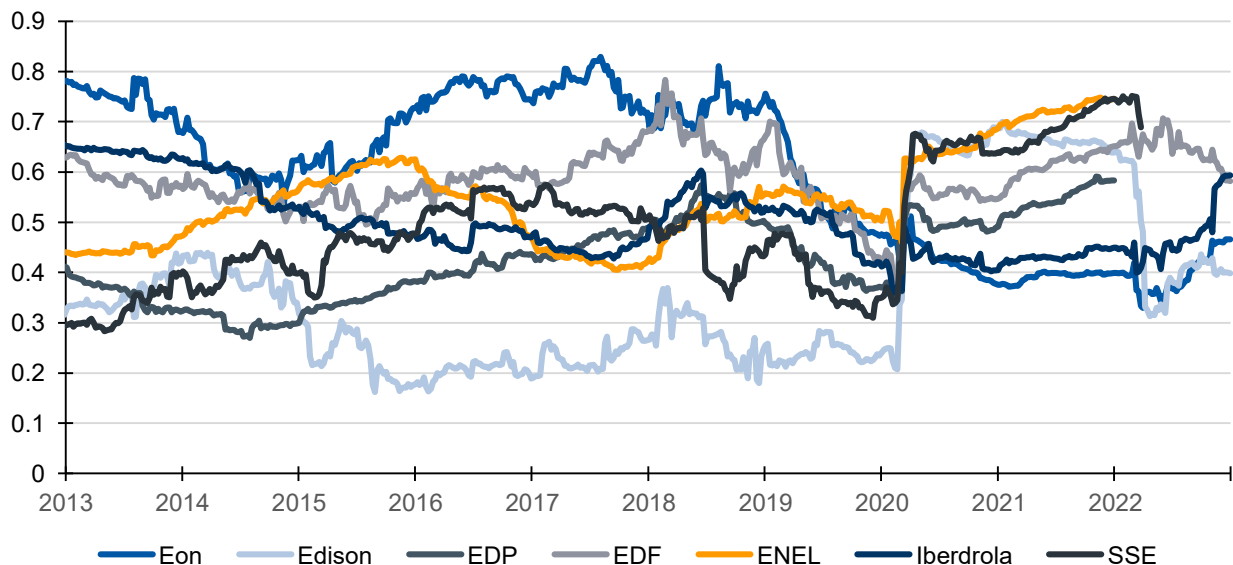
Elenian näkemyksen mukaan 1. suuntaviivoissa esitetty beeta-kertoimen, pääomarakenteen ja vieraan pääoman riskipreemion 2 vuoden välein tapahtuva päivitys lisää tuottoasteen tarpeetonta volatilitteettia, eikä välttämättä kuvasta todellista markkinafundamenteissa tapahtuneita vaan yksittäisten verrokkiyhtiöiden parametreissa tapahtuneita muutoksia. Verrokkiryhmä koostuu rajatusta määrästä yhtiöitä, eikä sisällä lainkaan suomalaisia tai pohjoismaisia yhtiöitä. Mikäli verrokkiryhmän yhtiöissä tapahtuu esimerkiksi rakennemuutoksia tai muita verrattavuutta heikentäviä muutoksia, muutokset yksittäisen yhtiön parametreissa saattavat vaikuttaa kokonaisuuteen merkittävästi. Lisäksi beeta-kerroin ja tavoiteltu pääomarakenne ovat luonteeltaan melko hitaasti muuttuvia parametreja, erityisesti yhden valvontajakson aikana, jolloin regulaatiomenetelmät pysyvät muuttumattomina, joten niiden vaihtelu valvontajakson aikana on oletettavasti maltillista. Muihin Euroopan maihin verrattaessa parametrien päivittäminen kesken valvontajakson on poikkeuksellista.

Riskittömän koron päivittyminen vuosittain riittää arviomme mukaan heijastelemaan markkinoiden riskitasoissa ja pääoman kustannuksessa tapahtuvia muutoksia. Valvontajakson vaihtuminen on Elenian näkemyksen mukaan luonnollinen ajankohta uudelleenarvioida kohtuullisen tuottoasteen parametrit. Valvontamenetelmiin ehdotetaan siis muutosta seuraavasti: kohtuullisen tuottoasteen beeta-kerroin, pääomarakenne ja vieraan pääoman riskipreemio päivitetään neljän vuoden välein suuntaviivoissa ehdotetun 2 vuoden välin sijaan.

Elenia Verkko Oyj

Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 3001882-6

Kuva 1: 2 vuoden rullaava historiallinen beta-kerroin verkokiryhmässä

Tasapoistojen inflaatiokorjaus

Tasapoistojen inflaatiokorjaus on nykyisissä valvontamenetelmissä mahdollistanut korvaavien investointien rahoittamisen. Elenian arvion mukaan nykyisessä inflaatioympäristössä korjaus mahdollistaa tulevat investoinnit ja korjauksen puuttuminen heikentää korvausinvestointien rahoitusta yksikköhintojen päivitysten välillä. Jos yhtiön vuotuiset investoinnit ovat selvästi tasapoistoja suuremmat, inflaatiokorjatutkin tasapoistot ovat riittämättömät vuotuisten investointien rahoittamiseen. Tasapoistojen rooli verkkokomponenttien uusimisen mahdollistajana käyttöiän päättyessä edellyttää, että tasapoistojen määrä muuttuu inflaation mukaisesti.

4. ja 5. valvontajaksojen menetelmissä tasapoistojen inflaatiokorjausta on perusteltu seuraavasti. ”Koska inflaatiota ei tule huomioida yksikköhinnoissa valvontajakson sisällä, tasapoiston laskennassa huomioidaan inflaation muutos kuluttajahintaindeksillä.” Tämä kuvastaa Elenian ymmärrystä inflaation huomioimisen tarpeesta myös 6. ja 7. valvontajaksojen sisällä.

Perustelumuiotissa muutosta perustellaan toteamalla, että ”Jos tasapoistoja inflaatiokorjattaisiin, menetelmät sallisivat verkonhaltijan kerätä säännöllisesti tasapoistojen kautta asiakkailta todennäköisesti enemmän kuin tehtyjen investointien kannalta se olisi perusteltu. Muutos on näin ollen kustannusvastaavuuden näkökulmasta perusteltua.”. Kuvattua periaatetta noudatettaisiin kuitenkin vain ko. valvontajakson aikana, koska seuraavalla valvontajaksolla yksikköhinnat päivitytetään ja myös tasapoistot muuttuvat inflaation mukaisesti seuraavan valvontajakson alkaessa.

Elenia ehdottaa tasapoistojen inflaatiokorjauksen lisäämistä valvontamenetelmiin 4. ja 5. valvontajakson valvontamenetelmien mukaisesti.

Yleinen tehostamistavoite

Verkkoyhtiöiden liiketoimintaympäristö on merkittävän muutoksen keskellä ja siihen kohdistuu painetta, niin sähköisen siirtymän, huoltovarmuuden ja kyberturvallisuuden osalta. Sähköinen siirtymä edellyttää verkkoyhtiöiltä entistä kattavampaa ja laadukkaampaa asiakaspalvelua. Verko-omaisuuden tehokas ja turvallinen hallinta vaatii kyvykkämpiä suojaus-, automaatio-, ja järjestelmäratkaisuita. Huoltovarmuuden ja

Elenia Verkkoyhtiö Oy

Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
 Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
 Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
 Y-tunnus: 3001882-6

kyberturvallisuuden rooli osana verkkoliiketoimintaa on suurempi kuin koskaan aiemmin ja niiden osalta on oltava jatkuvasti varautunut sekä huomioida ne osana operatiivista toimintaa sekä strategista kehittämistä.

Aiemmin verkkoyhtiön kontrolloitaviin operatiivisiin kustannuksiin on pystynyt suoraan vaikuttamaan sähköverkon kustannustehokkaalla kehittämisellä, jolla on ollut suora positiivinen vaikutus verkko-omaisuuden elinkaaren aikaisiin kunnossapito- ja vianhoitokustannuksiin. Edellä esitetyt uudet operatiiviset kustannukset aiheutuvat ulkoisista muutostekijöistä ja asiakasyhdyspinnasta, joihin perinteisen verkko-omaisuuden kehittämisellä on huoltovarmuutta lukuun ottamatta vähäinen vaikutus. Täten uudet kustannukset ovat aidosti uusia liiketoimintaa rasittavia operatiivisia kustannuksia.

Täten emme nykyisessä merkittävässä liiketoimintaympäristön muutostilanteessa pidä perusteltuna 2%:n yleistä tehostamistavoitetta. Verkkoyhtiöillä tulee olla mahdollisuus huolehtia yhteiskunnalle tärkeän sähköjakelun kokonaisturvallisuudesta ja yhteiskunnan sekä asiakkaiden asianmukaisesti palvelusta.

Suurjännitteisen jakeluverkon kustannustehokas kehittäminen

Suuntaviivojen mukaisesti säänneltyyn verkko-omaisuuteen voidaan sisällyttää vain sellaiset suurjännitteisen sähköverkon osat, joiden voidaan katsoa perustellusti eroavan liittymisjohdon tunnusmerkeistä. Tarkemmin on täsmennetty, että yksittäistä liittijää tai yksittäisiä liittijiä varten rakennettu johto-osuus, joka poikkeaa kustannustehokkaimmalta reitiltä, voidaan tulkita liittymisjohdoksi ja verkko-omaisuuteen voi sisältyä vain kustannustehokkaimman (lähtökohtaisesti lyhyemmän) reitin mukainen verkko.

Pidämme tätä tulkintaa kokonaistaloudellisesti ja järkevän verkon kehittämisen näkökulmasta haasteellisena. Käytännössä tämä estää pitkäjänteisen suurjänniteverkon kehittämisen ja haittaa merkittävästi sujuvaa yhteistyötä kantaverkkoyhtiön ja tuotantotoimijoiden kanssa.

Sähkömarkkinalaissa liittymisjohdon määritelmää muutettiin vuonna 2013 (588/2013). Laissa liittymisjohto on määritelty tarkoittamaan yhtä sähkökäyttöpaikkaa taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta varten rakennettua sähköjohtoa, jolla liittijä tai liittijät liitetään sähköverkkoon. Sähkömarkkinalain tavoitteena on kustannustehokas verkon kehittäminen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että voimajohtoja toteutetaan mahdollisimman vähän suhteessa liitettävään tehoon. Tämä on tehokasta myös maanomistajien näkökulmasta sekä ympäristövaikutusten osalta.

Käytännössä Energiaviraston lain tulkinta on johtanut siihen, ettei suurjännitteisen jakeluverkonhaltija ole voinut rakentaa tarkoituksenmukaista liittijä palvelevaa verkkoa ja kukin liittijä on liittynyt verkkoon omalla erillisellä liittymisjohdolla. Tämä on etenkin tuuli- ja aurinkovoimaloiden määrän voimakkaasti kasvaessa maankäytöllisesti ja kokonaistehokkuuden näkökulmasta kestävätilanne. Nyt suuntaviivoissa esitetyt tarkennukset Energiaviraston tulkintaan tulevat johtamaan vielä aiempaa voimakkaammin säteittäiseen verkkotopologiaan sekä lisääntyvään rinnakkaisten verkkojen rakentamiseen, mikä on ilmiselvästi ristiriidassa lain tavoitteiden kanssa. Lisäksi ongelmia syntyy myös sähköä käyttävän teollisuuden liittämässä eikä kuvattu kaltainen verkko vastaa käyttövarmuudeltaan sähköistyvän yhteiskunnan tarpeita.

Olemmekin yhteistyössä Tuulivoimayhdistyksen sekä Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton kanssa käyneet jo pitkään keskusteluja Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Energiaviraston kanssa siitä, miten sähköverkoja olisi mahdollista kehittää siten, että verkkoon voidaan liittää uusiutuvaa energiaa mahdollisimman tehokkaasti samalla minimoiden haitat maanomistajille. Näissä keskusteluissa on todettu, että kokonaistaloudellisesti tehokkaimpaan ja käytännössä toimivimpaan ratkaisuun pääsemiseksi suurjännitteisen jakeluverkonhaltijalle tulee mahdollistaa aiempaa paremmat mahdollisuudet sähköverkon kehittämiseen. Näemme suuntaviivojen tulkinnan ristiriitaisena yhteiskunnalliseen tavoitetilään nähden. Yhteisenä tavoitteena tulee olla kokonaiskustannuksiltaan järkevä verkkojen rakentaminen ottaen huomioon sekä verkon ja liittymisjohtojen rakentamisen kustannukset että verkkojen edellyttämä maankäyttö. Tätä on edistettävä tarvittaessa lainsäädäntöä muuttamalla.

Elenia Verkko Oyj

Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 3001882-6

Elenia ehdottaa kyseisen kohdan poistamista valvontamenetelmistä. Suurjännitteisen jakeluverkon järkevän kehittämisen mahdollistavaa lakimuutosta tulee jatkaa yhteistyössä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Laatukannustin

Pidämme epäsuhtaisena ja ristiriitaisena viestinä asiakkaille sekä sidosryhmille, että KAH-yksikköhinnat laskevat. Koko yhteiskunnan sähköistymisen myötä niin lämmityksen, liikenteen kuin teollisuuden sähköintensiivisyys on kasvanut. Täten keskeytymättömän sähkönjakelun merkitys ja arvotus on entistä korkeampi sekä merkitys tulee tulevaisuudessa olemaan entistä suurempi. Energiaviraston on syytä arvioida, onko keskeytyksen aiheutuvan haitan arvostustaso suuntaviivoissa liian alhainen ja laskentaperusteet suuntaviivojen KAH-yksikköhinnoille oikeat. Erityisenä huomiona tulee tarkastella, onko keskeytyksestä aiheutunut haitta määritetty puhtaasti sähkökatkon pituuden mukaisesti vai aidon haitan, joka on useassa tapauksessa varsinaista sähkökatkoa pidempi.

Kuten toimimme esille sidosryhmäneuvottelukunnassa viime vuonna, KAH-yksikköhintojen arvostus tulisi sitoa Sähkömarkkinalain laatutavoitteisiin, jolloin laatukannustin tukisi verkon kehittämistä huomioiden eri alueiden ominaispiirteet sähkökatkojen aiheuttamalle asiakashaitalle.

Toimitusvarman maakaapeliverkon myötä sähköverkon huoltotöiden luonne muuttuu. Ilmajohdoverkossa merkittävä osa kunnossapidollisista töistä on voitu tehdä jännitetöinä, mutta tämä ei ole vastaavassa määrin mahdollista maakaapeliverkossa. Suunniteltujen keskeytysten KAH-vaikutus tulisi siis olla alhainen suhteessa vianhoitoon, jotta sähköverkon toimitusvarmuuden varmistava kunnossapito voidaan toteuttaa ilman liiketoimintaan vaikuttavia merkittäviä sanktioita. Esitellyissä suuntaviivoissa esimerkiksi suunniteltujen keskeytysten tehokomponentti nousee suhteessa eniten aiempiin KAH-yksikköhintoihin nähden, ja tämä ei liene tavoiteltava suuntaus.

Suuntaviivat eivät riittävästi huomioi suurjännitteisen jakeluverkon erityispiirteitä suunniteltujen keskeytysten osalta. Suurjännitteisessä jakeluverkossa suunnitellut keskeytykset suunnitellaan huomattavasti etukäteen ja keskeytys yhteensovitetaan asiakkaiden kanssa yksityiskohtaisesti. Keskeytykset voivat olla pitkiäkin, koska asiakkaiden oma toiminta, vaikkapa vuosihuolto, ohjaa tekemään runsaasti kunnossapitotöitä yhden keskeytyksen yhteydessä. Lisäksi puhtaan energian, kuten tuulivoiman, liittäminen aiheuttaa keskeytyksiä ja näiden tarpeellisten keskeytysten suhteen ei tule olla negatiivisia kannustimia. Kantaverkon KAH-vaikutusta laskiessa ei suunniteltuja keskeytyksiä huomioida, joka kertoo myös suurjänniteverkon erityislaatuudesta käytettävästä verrattuna keski- ja pienjänniteverkkoon. Esitämme, että suurjännitteisen jakeluverkon suunniteltujen keskeytysten KAH-kustannusta ei lasketa ja huomioida laatukannustimessa.

Haluamme tuoda esiin, että suurjännitteisen jakeluverkon energiapainotettujen keskeytystunnuslukujen laskenta voi olla vaikeaa tai joissain tapauksissa mahdotonta. Joissain tapauksissa verkonhaltijan suurjännitejohtoon liitetty oma sähköasema ei sisällä liittymispistekohtaista mittausta, josta voisi liityntäpisteen vuosien energian laskea. Elenian tapauksessa liittymispistekohtaisen mittauksen lisääminen kaikille sähköasemille tarkoittaisi merkittäviä investointeja ja asiakaskeskeytyksiä. Ehdotamme, että näissä tapauksissa verkonhaltija voisi käyttää laskennassa keskimääräistä liityntäpistekohtaista energiaa.

Tukirahoitettu verkko-omaisuus

Suuntaviivoissa esitettyä verkon rakentamiseen saatuja tukia ja muita kompensatioita käsittelevää kohtaa tulisi tarkentaa. Muiksi kompensatioksi ei tule tulkita esimerkiksi asiakkaiden tai 3. osapuolien aiheuttamien johtosiirtojen kustannusten edelleen laskutusta tai yhteisrakentamisen kustannusten jakamista.

Esitämme suuntaviivoihin seuraavaa täsmennystä.

Asiakkaiden tai 3. osapuolien aiheuttamien verkostosiirtojen siirtämisen aiheuttamien kustannusten edelleen laskutuksen ei katsota kohdistuvan varsinaiseen investointiin vaan siirtämisen kustannuksiin. Tällöin nämä siirtämisen kustannukset tulisi eritellä kirjanpidossa ja kirjata siirtämisen kustannukset joko tuloslaskelmaan tai taseeseen. Tulosta vaikuttavien kustannusten osalta tuki kirjattaisiin tuloksi ja tasevaikutteisten osalta

Elenia Verkko Oyj

Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 3001882-6

hankintamenon vähennyksenä. Siirtokustannuksiin liittyvä korvausinvestointi ilmoitetaan ja käsitellään menetelmien mukaan kuten mikä tahansa muukin korvausinvestointi. Myöskään yhteisrakentamisen yhteisten kustannusten jakamista tai edelleen laskutusta ei menetelmissä huomioida tueksi ja ne tulee ilmoittaa rakennetietojen täyttöohjeiden mukaisesti.

Esityksemme mukainen täsmennys selkeyttää suuntaviivojen tulkintaa sekä säilyttää verkkoyhtiöllä kannusteen kohdistaa kustannukset niiden aiheuttajille. Esitys ottaa huomioon myös infrarakentamisen kokonaistaloudellisen optimoinnin ja kaivuhaittojen minimoinnin. Yksikköhintojen päivityksen yhteydessä yhteisrakentamisella saavutetut kustannushyödyt siirtyvät asiakkaille.

Lopuksi

Toivomme, että esittämämme muutokset ja kommentit huomioidaan valvontamenetelmien 2. suuntaviivoissa. Annamme mielellämme lisätietoja lausunnostamme.

Kunnioittavasti,

Elenia Verkko Oyj

Jorma Myllymäki
Varatoimitusjohtaja